

KULTTUURI

Kun silmät näkevät väriä kaikkialla

► Suomalaisen värivalokuvauksen pioneeri Claire Aho innostui kuvauksesta uudelleen eläkepäivillään

Mikael Fränti
HELSINGIN SANOMAT

► Hänen ympärillään leijuu kappale suomalaisen elokuvan ja valokuvauksen historiaa. Leijuu siinä hiukan kirjallisuuden ja lehdistömme historiaakin. Hän on valokuvaaja Claire Aho (Brofeldt), 80-vuotias merkkipäivänsä viettävä pioneeri, joka avaa tänään näyteltyä Kameraseuran tiloissa. Claire on kirjailija Juhani Ahon ja taitelijan Venny Soldan-Brofeldtin vanhimman pojan Heikin tytär. Juhani Aho oli perustamassa Helsingin Sanomien edeltäjä *Päivälehteä*. Vennyyn kohtaloon moni meistä eläytyi, kun TV:n draamaohjelmat esitti hienoa tv-sarjaa *Vennyä*. Siinä Sara Paavolainen näytteli upeasti aikaansa edellä ollutta naista.

Tapaan energisen ja nuorekkaan Claire Ahon tuulisen sunnuntaina. Claire ei haluaisi enää palata *Venny*-sarjaan, jonka henkilökuvaa hän paheksui aikanaan. Tinkaan kuitenkin: "Mikä siinä oli väärää?" Claire vastaa: "Ei isoitini lesbo ollut, kuten sarjassa annetaan ymmärtää, mutta muuten se oli hyvä ja tekijät ovat pyytäneet anteeksi minulta." Taitelijaa haluaa puhua värisistä, niistä kuvaajan tilanteista ja tunnelmista, joita hän pyrki löytämään kamerallaan. Valokuvaaja, pysäytetty kohtauksen taituri. Valokuvaaja, historian paikkailijaa. Valokuvaaja, menneisyytemme muisto. "Valokuvauksen on ollut minulle tapa esittää, kommentoida maailmaa", Aho sanoo. Näyttelyn nimi on tyyppillistä taitelijaa: "Väriä, väriä kaikkialla".

Koiria rakastava kuvaaja on kantanurkka mukanaan kymmenvuotiaasta. 14-vuotiaana hän pääsi isänsä kanssa Lappiin. Kuvausmatkasta muodostui tytön taiteellinen oppitunti. "Ylioppilaaksi tultuani minun piti valmistua lehtimieheksi Yhteiskunnallisesta korkeakoulusta, mutta valokuvauksen vei minut lopullisesti." Aho koulutui valokuvaajaksi isänsä Heikin ja tämän vaimon Björn Soldanin perustamassa elokuva- ja valokuvatoimistossa Aho & Soldanissa. Toimisto oli suomalaisen lyhyt- ja dokumenttielokuvan tienraivaaja, ja monet vieraili näytelmäelokuvankin puolella. Se tuotti 1937 *Nyrki Tapiovaran* mestarillisen *Juha*-elokuvan. Siis Juhani Ahon romaaniin mukaan. Claire oli 12-vuotias tavattuani Tapiovaraan. "Olihan miellyttävä ihminen, ja niin hyvän näköinen."

Claire Aho on kuvannut koiria muun muassa Korfulla.

Helsingissä. Hän työskenteli 1940-luvun lopulla BBC:ssä Lontoossa. Hän kuvasi Helsingin olympialaisissa 1952 tšekki *Emil Zátopekin* juoksut ja amerikkalaisia urheilijoita. Sen jälkeen Warner Bros. -yhtiö tarjosi Clairelle mahdollisuuden tehdä Suomi-katsauksia. Niitä syntyi kymmenen vuoden aikana nelisenastaa. Aho ikusti muun muassa Eleanor Rooseveltin Suomen-vierailun. Hän oli ainoa nainen yhtiön kuvaajaporukassa.

Claire Aho on kuvannut Kyprokolla, Korfulla, Lontoossa, Tukholmassa ja rakkaassa

nyynnästä. Minulla on selektiivinen silmä, kyky nähdä värin eri variaatioit, kyky nähdä, miten värit sointuvat ja asettuvat paikoilleen."

Taitelijaa muutti Tukholmaan 1970-luvun alussa. "Luin lehdestä, että Ruotsissa olisi töitä viisityövoimaleikkien. Sain vuokratra ison asunon tuttavien kautta. Ensimmäinen työpaikkani oli L. M. Ericssonilla."

Muuhemmin Claire Aho työskenteli Tukholmassa eri järjestyksessä, kirjoitti ja valokuvasi. Hän avusti myös Ruotsiin siirtyneitä suomalaisia suuren muuttoaalton aikana. Aho jäi 1991 eläkkeelle ja innostui uudestaan värikuvauksesta. "Kävin New Yorkissa ja minua kehoitettiin ostamaan digitaalinen kamera. Uusi tekniikka luontuu hyvin valokuvaajalle, joka on

myös kirjoittanut paljon artikkeleja ja kuvittanut kirjoja. Hän asuu Tukholmassa puiston vieressä hyvällä alueella lähellä Wennergerin-Centeriä. "Siellä koirienkin ulkoiluttaminen käy kätevästi. Eikä Tukholma sinunkaan ole uusi kaupunki minulle, sillä olen täällä jo ennen sotia, kun isä hoiti Pelastakaa lapset -keräystä kreivi Bernadotten kanssa."

Aho on edelleen Suomen kansalainen. Hän pitää päivittäin yhteyttä Suomeen. "Puhelinlinjat ovat kuumina. Anoin taitelijaeläkkettäkin, mutta en sitä saanut. Ne kai luulee, että tulen toimeen muutenkin."

► Claire Ahon näyttely Väriä väriä kaikkialla on esillä 13. marraskuuta saakka Kameraseuran galleriassa (Lastenkodinkuja 1). Avajaiset ja syntymäpäiväjuhlaanotto tänään klo 15-18.

KUKA?

Claire Aho

► Syntynyt 2. 11. 1925 Helsingissä. Ylioppilas 1944 Töle Svenska Samskolasta. Opiskeluja 1944-1950 Yhteiskunnallisessa Korkeakoulussa Helsingissä. ► Valokuvaajana 1950-1961 Aho & Soldanin värivalokuvaamossa, Warner Pathé Newsin uutisvalokuvaajana 1952-1962. Aikakauslehtivalokuvaaja 1961-1971. ► Muutti 1974 Tukholmaan. ► Eri tehtävissä 1975-1991 L. M. Ericssonilla, Ruotsinsuomalaisen seurassa, Nordiska Museetissa ja Hufvudstadsbladetin uutiskuvien toimittajana. ► Näyttelyitä vuodesta 1991 muun muassa Halosen taidemuosessa Lapinlahdella, Hämeenlinnassa ja Vaasassa. HS

TAUSTA

Elokuva- ja valokuvatoimisto Aho & Soldan

► Juhani Ahon vanhin poika Heikki Aho (s. 1895) valmistui 1920 diploma-insinööriksi. Hän perusti 1925 velipuolensa Björn Soldanin kanssa toimintansa Aho & Soldan. Claire Ahon isä Heikki oli toimiston toimitusjohtajana aina kuolemaansa saakka.

Hän oli kirjoittanut poleemisia artikkeleja lyhytelokuvan puolesta.

Toimiston elokuvia on aina kiitetty rytmistä ja suunnitelluista kuvakompositioista. Aho & Soldan teki 1920-luvun ensimmäisiä värifilmikoiteita Suomessa. Toimiston maineikkaita elokuvia ovat *Jean Sibelius kodissa* (1925), *Villitintujen parissa* (1932), *Talvi* (1937), *Kevätilmua* (1937). Näytelmäelokuva *Juhan* (1937) tuotanto sopi hyvin toimistolle, vaikka siitä tuli raskas taloudellinen ponnistus.

Romaanin oikeudet omistanut Heikki Aho halusi elokuvasta kunnianosoituksen isälleen. *Juha* oli suomalaisen elokuvan tähdenlennon *Nyrki Tapiovaraan* esikoiselokuva. Se jäi Aho & Soldanin ainoaksi näytelmäfilmituotannoksi.

Aho & Soldan toimi aktiivisesti 1960-luvun alkun. Heikki Ahon kuolema 1962 ja suomalaisen teollisen elokuvan pohjan murttuminen television tultua merkisivät myös Aho & Soldanille loppua.

ARVIOITA

KONSERTTI
Laatulaulua
Gigli-seurassa

► Suomen Beniamino Gigli-seuran syyskonsertti Kanneltalossa. Rossella Redoglia, sopraano, Tuula Paavola, mezzosopraano, Petrus Schroderus, tenori, Rolf Broman, bassotenori, Liisa Pimiä, piano.

KONSERTTI
Lennokasta
sambajazzia

► Hermeto Pascoal sekstettiin Tavastiällä. Pascoal, sormio, Fabio Pascoal, lyömät, Marcio Bahia, rummut, Itibere Zwarg, sähköbasso, Vinicius Dorin, puhaltimet ja Andre Marques, piano.

Laadukasta italialaislaulua kuultiin Gigli-seuran syyskonsertissa.

Italialainen sopraano **Rossella Redoglia** vieraili Suomessa ensi kerran 1999, ja nyt hän oli parantuneen tekniikan sekä äänen kypsyyden myötä saavuttanut uuden tason taiteessaan. Hän teki pianissimot lumoavasti ja viljeli niitä sopivan anteliaasti. Niinpä **Verdin Aidan** ja **Puccinin Toscan** aariat toteutuivat nauttavasti. Suomalaisille rakkaat laulut, **Gastoldinin Musica proibita** ja **Falvon Dicitencello vuje**, tulivat sydämellisesti ilmaisuja ja äänellistä viettelevyyttä. Redoglia lauloi hymyssä suin ja avasi korkeatkin sävelet miellyttävällä helposti. Tenori **Petrus Schroderuksella** on hallussaan arvoinstrumentti. **Cardillon Core Ingrato** ja **Tostin Ideale** sopivat hänelle mainiosti ja esittelivät hieman **Jussi Björlingin** ääneen viittaavaa soittoa.

Korkeiden sävelten tekniikka ei ole hänellä vielä hallussa. Muutoinkin pitäisi keskittyä **Donizettin** ja **Verdin**, jottei rasitteinen laulu tulisi tavaksi. **Tuula Paavola** esitteli herkissä ja kevyissä lauluissa ja aarioissa sekä **Bizetin** ja **Valdesin** habaneroissa mezzosopraanonensa sävykykyä ja taipuisuutta, mutta voimallisimmassa numerossaan ääni irtaantui ootteista.

Rolf Bromanilla on uljas äänimateriaali. Nyt hänen takainen ja kurkkuinen äänensä sopi parhaiten **Tšaikovskin**. Italialaisnumerossaan äänenkäyttö ei keinoitekoisesti suurenneta eikä lähtenyt aina tekstistä. Luonnollisuuden tavoittelu on vaikeaa mutta välttämätöntä!

Brasilian hämmästyttävä rytmimero ja erikoismenninkäinen **Hermeto Pascoal**, 69, yllätti esiintymisellään ja konserttinsa virevyydellä. Tavastian konsertti toi elävästi mieleen Pori Jazzin 1984.

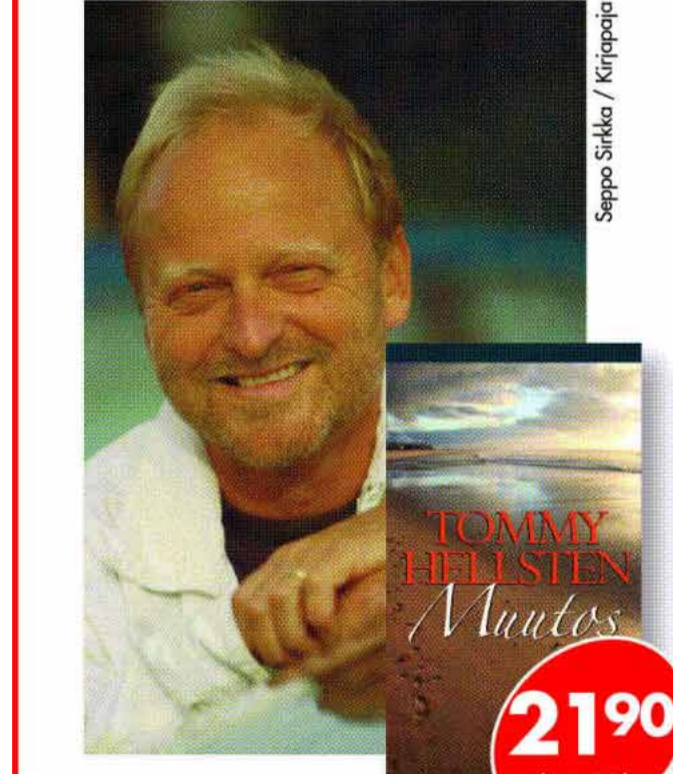
Pascoal liikkui ja levytti ahkerasti 1980-luvulla, mutta sen jälkeen ei ole miehstä juuri kuulunut. Nyt hän oli taas valmis varastamaan shown. Pascoal muistutti valkoisine partoineen yhä **Leif Segerstamia**, jonka ehtymättömän vapaapulsatiivisen sävelvuon sijaan Pascoal heittäi peliin ääripulsatiivisen ilotulituksen. Harmoniat ovat paikoin mutkikkaita, mutta taustalla soi myös puhtoinen ja selkeä koillisbrasilialainen baiao, jopa ripaus afrokuubaa.

Aiemmin Pascoal soitti paljon puhaltimia, mutta nyt hän tyytyi sormioon, josta väänsi myös urkua. Lopulta lienee sama, mitä laitteita Pascoal soittaa. Hänellä on kyky taikoa mikä hyvänsä soitin, arkinen esine tai lelu rytmimusiikin sveingiin. Illan erikoisuus oli juomalaasi puoliin nestettä. Pascoal lauloi lasiin, kurlutti ja kas: soiva loppuuttelin oli valloittava kurlaus-secatin riemuvoitto. Myös unisono-scatit oman sormion kanssa olivat rentouudessaan hillittömiä.

Pascoalin ja sekstetin pitkä setti oli yhtä hengästyttävää kuin 20 vuotta sitten. Myös bändi oli taituruudessaan samaa luokkaa, olihan mukana samoja vakioviiruoseja. Pascoal tuli Tavastiälle yllättäen. Mutta onneksi jylhäsamban ystäviä tuli paikalle mukavasti. Se osoittaa, että Tavastian rokkiluolassa voisi olla myös laatumusiikkille tilausta.

VIERAANAMME
Aleksin myymälässä
tänään 2.11.2005

Tommy Hellsten
klo 16.30
haastattelijana Askelen
päätoimittaja Pirjo Wesaniemi

Tommy Hellsten **MUUTOS** Teokseen on kirjattu hiljaisuudessa syntynyt keskustelu, jossa lukija tunnista oman kaipauksensa muutokseen. Kirjan kuniit kuvat ovat Tommy Hellstenin. Kirjapaja

Tarjoukset voimassa vain 2.11.2005 Aleksanterinkadun ja Kampin myymälöissä. Tervetuloa! **SUOMALAINEN KIRJAKAUPPA** www.suomalainen.fi Aleksanterinkatu 23, puhelin 010 405 4200 helsinki.aleksi@suomalainen.fi Avoina ark. 9-20, la 9-18

Uuden Elisa Reilu -liittymän avaajalle
12 kk:n perusmaksut 0€ ja avaus 0€!

Elisa Laajakaistan avaajalle S-Etukortilla puhe aikaa 60€ (ilman S-Etukorttia 30€)

Elisa Laajakaistan avaus 0€ (norm. 79€)
Elisa Tietoturvapalvelu ja Elisa Tietoturvapalvelu lapsilukolla avaus 0€ (norm. 8,24€/kk)
S-Etukortilla tietoturvan käyttö tammikuun loppuun saakka 0€
Elisa Laajakaistan hinta alkaen 17,90€/kk (256/256 kbit/s)

Laajakaistan 12 kk sopimuksen avaajalle:
Fujitsu Siemens -kannettava hintaan 879€ (Norm hinta 1090€)

- Mobile AMD Sempron 3300+
- 15.4" (1280x800) Crystal View
- 512Mt DDR (2x256Mb) • 80Gt kovalevy
- Windows XP Home • MS Works 8.0
- Norman Internet Control (3 vuotta)

Nokia 3120
• XHTML-selain, GPRS
• Multimediaiviestit
• HF-kuitin
• Java™ -pelit
• Pop-Port™ -liitäntä
105€

Tule ja solmi Elisa Etuilta -sopimus myymälässämme, puhut joka ilta klo 18-24 30% edullisemmin*.

Uuden Elisa Matkapuhelinliittymän avajalle
Liittymän kk-maksut ** 0€ /12kk
Liittymän avaus 0€
Lisäksi S-Etukortilla puhe aikaa 20€
Elisa Reilulla puhut ja tekstaat tasahintaan
Kaikki puhut ja tekstiviestit 0,085€ min/kpl
Elisa Heimopalvelulla puhut ja tekstiviestit 0,069€ min/kpl
Liittymän ja Elisa Heimopalvelun avaus OK, kuukausimaksu 3,95€.

Nokia 6030
• XHTML-selain, GPRS, WAP
• Multimediaiviestit
• FM-radio
• Java™ -pelit ja sovellukset
• 65 536 värin näyttö
115€

Nokia 1600
• 65 536 värin näyttö
• Tyylilias, pieni ja kevyt
• MP3-tasoiset soittoäännet
• Puhuvat hälytykset ja puhuva kello
89€

GSM-store
www.gsm-store.com

- Kauppakeskus Myyrmanni** (3. krs), puh. (09) 566 4604 Ma-pe: 10-20, La: 10-17
- Aikatalo** Mikonkatu 8 puh. (09) 625 900 Ma-pe: 10-18, La: 10-14
- Unioninkatu 39** puh. (09) 626 112 Ma-pe: 9-18, La: 10-15
- Malmin Nova** Ala-Malmintori 4 puh. (09) 3891103 Ma-pe: 10-18, La: 10-16
- Läkkiseppäkuja 2**, Leppävaara (käynti Lintuvaarantien puolelta) puh. (09) 298 0001 Ma-pe: 10-17,30, La: 10-14

*Elisa Etuilla -sopimus on liittymäehtojen ja sen voi solmia Elisa Etuilla -sopimukseen rekisteröityä asiakas seuraavien liittymäehtojen: Elisa Reilu, Elisa Äänä Plus, Elisa Vapaa-aita ja Elisa Oiva. Etuilla -sopimukseen liittymällä on 12 kuukauden määräaikaan sopimus. Sopimusaikaa aikana liittymämaksu ei voi irtautua, eikä liittymän numero voi siirtyä toiselle liittymäehtojen kesken sopimukseen. Elisa Etuilla -sopimukset puhut vuoden jokaisena iltana klo 18-24 30% alennuksella. **Taruks koskee kaikkia uusia Elisa Etuilla -sopimuskäyttäjät sekä 1-10 liittymän yrityksiä. Kuukausimaksu sopimukseen myönnettävään uuteen Elisa Vapaa-aita 12 kk (norm. 2,95 €/kk) tai Elisa Reilu 12 kk (norm. 3,95 €/kk) -liittymän. Tarjoukset eivät koske tarjouksena suljettuja ja samalle asiakkaalle uusia liittymäehtoja, omistussuhteiden muutoksia, eikä liittymäehtojen vaihtoa (maksaa lukea vaihdot Kolmua-liittymä). Tarjoukset eivät koske Elisa Etuilla -sopimuskäyttäjien eikä Kolmua-liittymä. Jos liittymäkäyttäjällä on eri henkilö kuin omistaja, voidaan samalle asiakkaalle myöntää tarjous useampaan avattavaan liittymään 20 € en lisäpalkkiot liittymän avattavana. Käyttäjällä jätettävä puhe aikaa ei korvata liittymän rissaromien yhteydessä eikä puhe aikaa ei makseta rissaromitusmaksuista. Numerointitarjouksissa tarjous koskee liittymäehtoja, jotka avataan asiakkaalle 60 v:n kuluessa sopimukseen tekohetkestä. Elisa Heimopalvelun puhut liittymäehtojen solmittaessa 0,05€/min + pvm. Elisa Heimopalvelu norm. 7,99€. Tietoturvatiedot myymälästä. Tarjoukset ovat voimassa 1.11.-15.11.2005. ***Terveisetelkosen, jossa on verkkokortti, laajakaistamodemi, tietoturvatietojen sekä matkaviestin analogisoinen. Elisa etuista jatketaan saatavuuden osuutensa. Elisa ADSL, alk. 17,90 €/kk, nopeusluokan alk. 256/256 kbit/s. Saatavilla olevat nopeusluokan ja kk-hinnat vaihtelevat alueittain. Elisa ADSL:n avaus norm. 78 € Elisa Tietoturvapalvelun avaus norm. 8,24 €. Tarjoukset eivät koske ennen tarjouksena tehtyjä, peruttuja ja samalle henkilölle uudestaan uudestaan tehtyjä tilauksia. Tarjoukset ovat voimassa 1.11.-20.11.2005. ****PC:n tarjous on voimassa uudeksi Elisa Laajakaista-asiakkaille. Tarjous on edellyttä 12 kk laajakaistaliittymän voimaastoa. PC:n tarjous on voimassa 1.11.-20.11.2005. *****Taruks myönnettävään yhteen olleeseen olevaan Elisa Matkapuhelinliittymään (koskee kaikkia liittymäehtoja) tai uuteen Elisa Vapaa-aita, Elisa Vapaa-aita 12 kk, Elisa Äänä, Elisa Reilu, Elisa Reilu 12 kk -matkapuhelinliittymään, mikäli asiakas avaa uuden Elisa Laajakaistaliittymän ja solmi Elisa Etuilla -sopimuksen. Matkapuhelin ja laajakaistaliittymän omistajan on oltava sama henkilö, jolla Elisa Etuilla -sopimus voidaan solmia. Puhetta annetaan asiakkaalle tilauksen jälkeen seuraavan matkapuhelinliittymän yhteydessä. Käyttäjällä jätettävä puhe aikaa ei korvata liittymän rissaromien yhteydessä. Puhetta annetaan asiakkaalle tilauksen yhteydessä. Puhetta ei koske Kolmua-liittymä eikä ennen tarjouksena tehtyjä, peruttuja ja samalle henkilölle uudestaan uudestaan tehtyjä tilauksia. Tarjous on voimassa 25.7.-20.11.2005. 60 € puhe aikaa edellyttää S-Etukortin esittämisen oston yhteydessä.